

В Інституті законодавства Верховної Ради України, за участі Першого заступника Голови Верховної Ради України Руслана Стефанчука, у дистанційному форматі відбулося експертне обговорення «Моніторинг реалізації Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2020 рік».

Увага учасників була зосереджена на проблемах виконання Плану законопроектної роботи; оцінки сучасних викликів законопроектної діяльності; шляхах формування ІТ-інструментів контролю за виконанням Плану законопроектної роботи, ролі громадянського суспільства у перспективному законотворенні.

Перший заступник Голови Верховної Ради України **Руслан Стефанчук**, привітавши учасників заходу, підкреслив, що запровадження системи планування у практику законотворення забезпечує стратегічний підхід до формування законодавчого розвитку держави. Оцінка стану виконання Плану є обов'язковим, контрольним етапом законотворчості, що дозволяє здійснювати моніторинг досягнення цілі та оперативне реагування. На його переконання, підґрунтям для визначення напрямів і пріоритетів законодавчої діяльності мають стати декілька національних документів. Це Програма Президента України Володимира Зеленського, Програма партії «Слуга Народу», Програма Уряду та План дій Уряду, Послання Президента України до Верховної Ради України, Стратегічні документи Національної ради реформ, Комісії з правової реформи та інших консультативно-дорадчих органів. І тепер до цього переліку має бути додана «Національна економічна стратегія до 2030. Разом із тим, глобальний виклик, пов'язаний із пандемією, та необхідність законодавчого забезпечення запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, зумовили потреби оперативного переформатування роботи парламенту, зокрема й у частині пріоритетів Плану законопроектної роботи. Верховною Радою України прийняті нагальні рішення про внесення змін до чинного законодавства, з метою запровадження дієвих механізмів державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку із дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19. Проте вже є законопроекти, визначені як першочергові, що мають увійти до «Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік», наприклад, про місцевий референдум.

Народний депутат України, академік НАН України **Олександр Копиленко** звернув увагу на багаторічний позитивний досвід Інституту законодавства, як єдиної установи, що здійснює моніторинг законодавства, зокрема й Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2020 рік, та відзначив його участь у підготовці таких документів, як: Концепція розвитку законодавства на 1997–2005 роки, Державна програма розвитку законодавства до 2002 року, Перспективний план законодавчих робіт

Верховної Ради України п'ятого скликання (2006 рік), План законодавчого забезпечення реформ в Україні (2015 рік). Запровадження дієвої парламентської процедури оцінки виконання закону, на його переконання, передбачає систематичну, комплексну діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, наукових установ, інститутів громадянського суспільства щодо аналізу, узагальнення результатів дії норм права та прогнозування розвитку законодавства.

Відзначаючи роль Інституту у плануванні законопроектної роботи, в.о. директора Інституту законодавства, член-кореспондент НАН України **Євген Бершеда** проінформував, що із 46 пропозицій, поданих Інститутом до проекту Плану, враховано 32 (70 %), а 16 із них (50 %) прийнято як закон. Головою Комітету з питань правової політики Андрієм Костіним висловлено вдячність за вагомий внесок Інституту законодавства у підготовку проекту Плану та постійну й ефективну взаємодію з Комітетом у сфері науково-правового забезпечення законодавчої діяльності. На думку в.о. директора Інституту законодавства, моніторинг реалізації Плану є логічним продовженням аналітично-інформаційного супроводження законотворчої діяльності парламенту. Проведене дослідження, у розрізі роботи комітетів Верховної Ради України, враховує кількісні та якісні показники законотворення, що сприятиме визначенню перспективного планування.

Завідувач відділу проблем розвитку національного законодавства Інституту законодавства, доктор юридичних наук, професор **Оксана Клименко** констатувала, що протягом 2020 року Верховною Радою було прийнято більше 200 законів щодо правового регулювання різних сфер життя українського суспільства. Серед реалізованих завдань – ті, що потребували невідкладного законодавчого вирішення, зокрема, пов'язані з питаннями забезпечення процесуального представництва у суді суб'єктів публічного управління та інших юридичних осіб, удосконалення інституту нотаріату та організації нотаріальної діяльності, а також систематизації підходів юридичної кваліфікації кримінальних порушень та спрощення досудового розслідування по окремих їх категоріях. Водночас ряд завдань, що пов'язані з продовженням і поглибленням конституційної реформи в Україні, залишаються поки не реалізованими. Тому в подальшому вони мають розглядатися як перспективні напрямки діяльності парламенту, зокрема це стосується законопроектів про внесення змін до Конституції України.

Окремої уваги заслуговує законодавча діяльність парламенту у міжнародних відносинах України. Завідувач відділу європейського права та міжнародної інтеграції Інституту законодавства, доктор юридичних наук, професор **Олена Гріненко** відзначила значний обсяг ратифікованих двосторонніх міжнародних договорів України у 2020 році. Проте низка міжнародних угод, підписаних декілька років тому, так і не були ратифіковані, зокрема Конвенція Міжнародної організації праці № 173 1992 року про захист вимог працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця, Конвенція про захист прав і гідності людини щодо

застосування біології та медицини (Конвенція про права людини та біомедицину), Додатковий протокол до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму тощо.

Завідувач відділу моніторингу законодавства Інституту законодавства, кандидат юридичних наук, доцент **Тетяна Барабаш** зауважила, що правоохоронна діяльність та національна безпека й оборона завжди перебувають під підвищеною увагою законотворців (за Планом – 58 і 48 законопроектів, відповідно, із виконанням 62% і 80%). За цими напрямками планово врегульовано питання спрощення досудового розслідування, застосування запобіжних заходів, посилення відповідальності за деякі правопорушення, порядку та умов відбування адміністративного арешту, створення Бюро економічної безпеки (прийнято у першому читанні), оборонних закупівель, правових та організаційних засад функціонування розвідки, допуску дізнавачів, слідчих та прокурорів до району здійснення заходів із забезпечення національної безпеки й оборони. На часі – оновлення кодифікованих актів (Кримінального кодексу, Кодексу про адміністративні проступки), законів «Про Національну гвардію», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», запровадження електронного кримінального провадження, удосконалення організаційно-правових засад діяльності Служби безпеки України.

Завідувач відділу теорії та практики законотворчої діяльності Інституту законодавства, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник **Ірина Костицька** звернула увагу на подальше системне реформування процесів інформатизації у контексті розбудови інформаційного суспільства. Знаковим стало прийняття Закону «Про електронні комунікації», а також у першому читанні законів «Про публічні електронні реєстри», «Про хмарні послуги» та «Про віртуальні активи». У сфері освіти і науки законодавчим органом оперативно вирішено проблеми практичного застосування Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність», деякі положення якого потребували уточнень. Натомість предметом обговорень і прийняття відповідних рішень у наступному році мають стати законодавчі ініціативи, що очікують на розгляд, зокрема, про: критичну інфраструктуру, відкриті дані, засади електронного голосування, національний банк IT-рішень, цифрові платформи; державну підтримку наукових об'єктів, запровадження законодавчих механізмів державно-приватного партнерства у сфері освіти і науки тощо.

Презентувавши виконання Плану в економічній сфері, завідувач сектору економічних проблем законотворення Інституту законодавства **Тетяна Кравцова** вказала на важливість ухвалення Державного бюджету України на 2021 рік, законів «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор», «Про державну підтримку інвестиційних проектів зі значними інвестиціями», «Про особливості правової охорони географічних зазначень, захист прав на традиційні

гарантовані особливості та застосування схем якості для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів», «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії», у першому читанні: про обмеження обігу пластикових пакетів на території України, про управління відходами, про захист прав та законних інтересів боржників при здійсненні колекторської діяльності, про вдосконалення державного регулювання обігу і розміщення на ринку пестицидів та добрив, про запровадження на ринку природного газу обліку та розрахунків за обсягом газу в одиницях енергії. Разом із тим актуальними залишаються: регулювання ринків фінансових послуг, ломбардної діяльності, арбітражів, захист прав інтелектуальної власності; осучаснення законодавства: про захист від демпінгового імпорту, від субсидованого імпорту, про страхування, про кредитні спілки, у сфері охорони здоров'я та ін.

На думку завідувачки сектору дослідницьких служб Інституту законодавства, кандидата юридичних наук, старшого наукового співробітника **Ірини Гуменюк**, серед законодавчих новацій у соціальній сфері, більшість з яких була прийнята для врегулювання заходів соціального захисту населення під час пандемії та посилення гарантій прав працюючих, необхідно виділити прийняття комплексного Закону «Про реабілітацію осіб з обмеженнями діяльності». Ним створено правове підґрунтя для побудови в Україні нової системи реабілітації, яка забезпечуватиме пацієнту отримання послуг з медичної реабілітації, починаючи з моменту виникнення проблеми зі здоров'ям до максимально можливого рівня відновлення функціонування.

Узагальнені пропозиції та рекомендації експертного обговорення будуть передані профільному парламентському комітету для врахування під час розробки Плану законопроектної діяльності Верховної Ради України у 2021 році.